

HAUSJÄRVEN YHTENÄISKOULUN YLÄLUOKAT

VALINNAISAINEOPAS lukuvuodelle 2025-2026

**SEITSEMÄNNELLÄ VUOSILUOKALLA TEHTÄVÄT
VALINNAT KAHDEKSATTA VUOSILUOKKAA
VARTEN.**

YLEISTÄ VALINNAISAINEISTA

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostustensa mukaisesti. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa valinnaiset aineet jaetaan yleisiin valinnaisiin ja taito- ja taideainevalinnaisiin. Molemmissa ryhmissä tosin voi olla samoja aineita. Jaottelu vaikuttaa aineiden arviointiin. Taito- ja taideaineet arvioidaan osana aineen arvosanaa ja vähintään 2 vuosiviikkotunnin valinnaisaineista annetaan erillinen arvosana.

Kotitalouden, kuvataiteen, käsityön ja musiikin yhteiset opinnot päättyvät seitsemänteen luokkaan. Näiden aineiden arvosanat siirtyvät siis 7. luokalta myös päättötodistukseen, jos oppilas ei jatka näiden aineiden opiskelua valinnaisaineina myöhemmillä vuosiluokilla.

Seitsemännellä luokalla valitaan:

- yksi pitkä valinnainen, jota opiskellaan 2 tuntia viikossa koko kahdeksannen ja yhdeksännen luokan ajan. Tämä valinta pysyy siis samana kaksi vuotta. Pitkä valinnainen arvioidaan erillisellä arvosanalla.
- kaksi taito- ja taideainetta, joita molempia opiskellaan 2 tuntia viikossa kahdeksannen luokan ajan. Nämä valitaan vain yhdeksi vuodeksi. Ysiluokkaa varten valitaan aikanaan yksi taito- ja taideaine, joka saa olla sama tai eri kuin kasiluokalla opiskeltu. Taito- ja taideaineet arvioidaan osana kyseisen oppiaineen arvosanaa.
- yksi lyhytvalinnainen, jonka laajuus on yksi vuosiviikkotunti. Käytännössä lyhytvalinnainen opiskellaan kahdessa jaksossa niin, että toisessa on 2h/vko ja toisessa 3h/vko. Lyhytvalinnainen valitaan vain kasiluokalle ja ysiä varten on tarjolla eri kurssit. Lyhytvalinnainen arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Lisäksi valitaan kaikille valinnaisille varavalinnat, koska kaikki halukkaat eivät välttämättä mahdu ensisijaisesti toivomaansa valinnaiseen. Valintoja käsitellessä pyritään siihen, että kenelläkään ei olisi samana vuonna enempää kuin yksi varavalinnainen.

SEITSEMÄNNELLÄ VUOSILUOKALLA TEHTÄVÄT VALINNAT KAHDEKSATTA VUOSILUOKKAA VARTEN.

TAIDE- JA TAITOAINEET (YHTEENSÄ 4 TUNTIA)

Oppilaat valitsevat **kaksi varsinaista valintaa ja yhden varavalinnan**. Valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden opetusta ja ne myös arvioidaan numerolla osana tätä opetusta. Valinta tehdään uudestaan yhdeksännelle luokalle, jolloin voit valita saman tai eri aineen toiveidesi mukaan.

(vKOTT) kotitalous

(vKUTT) kuvataide

(vKSTT) käsityö: Valitse pehmeät materiaalit (vKSTTpehmeät) tai kovat materiaalit (vKSTTkovat).

(vLITT) liikunta

(vMUTT) musiikki

VALINNAISET AINEET

Pitkä valinnainen: 2h/viikko

Kahden tunnin valinnaisen aineen valinta on voimassa myös yhdeksännellä luokalla. Kahden tunnin valinnainen arvioidaan numerolla. Oppilas valitsee **yhden** seuraavista vaihtoehtoista. Lisäksi oppilas tekee **1 varavalinnan**.

B2- kielet (SAKSA, RANSKA) (vSAB, vRAB)

B2-KIELET (SAKSA, RANSKA)

Valinnaisen kielen opiskelu yläkoulussa on eräänlainen vieraan kielen alkeiskurssi. Sen aikana käsitellään kielen perusrakenteet sekä opitaan ymmärtämään yksinkertaisia kirjoitettuja ja puhuttuja tekstejä. Oma tuottaminen painottuu ennen kaikkea puhumiseen.

Yläkoulussa valinnaisena alkava kieli luo hyvän pohjan myöhemmin jatkuvalla ja monipuolistuvalle kielten opiskelulle. Vieraan kielen taito avartaa maailmankuvaa ja vahvistaa kansainvälisyyttä sekä antaa taidon ilmaista itseään uusin kielellisin keinoin. Hyvän kielitaidon saavuttaminen vaatii sitoutunutta opiskelua.

B2-kielen opiskelussa on kolme keskeistä tavoitetta:

- oppia selviytymään vieraalla kielellä jokapäiväisissä elämäntilanteissa
- oppia käyttämään kieltä rohkeasti
- saada valmiudet kielitaidon myöhempään kehittämiseen

SAKSA (vSAB)

Saksa on noin 100 miljoonan ihmisen äidinkieli ja sillä tulee toimeen lähes kaikkialla Keski-Euroopassa ja suuressa osassa Itä-Eurooppaa. Saksa on Suomessa kolmanneksi tärkein kaupan, matkailun ja työelämän kieli englannin ja ruotsin jälkeen. Saksan kielen osaaminen avaa tien rikkaaseen ja kiehtovaan kulttuuriin.

Saksan opinnoissa tutustutaan saksankieliseen kielialueeseen ja kulttuuriin sekä harjoitellaan tärkeää perussanastoa, jonka avulla selviytyy arkipäivän ja matkailun tilanteista. Lisäksi opetellaan kielen perusrakenteet.

Willkommen!

RANSKA (vRAB)

Romaanisiin kieliin kuuluvaa ranskaa puhuu ympäri maailmaa n. 300 miljoonaa ihmistä ja äidinkielenään n. 77,2 miljoonaa ihmistä. Ranskaa puhutaan laajalti Euroopassa mm. Ranskassa, Belgiassa ja Sveitsissä sekä Euroopan ulkopuolella Kanadassa ja monissa Afrikan maissa. Ranskan kielellä on myös tärkeä asema erilaisissa kansainvälisissä järjestöissä.

Ranskan tunneilla tutuiksi tulevat ranskan kieli ja sen perusrakenteet. Tunneilla opetellaan myös perussanastoa ja arkipäiväisissä tilanteissa selviytymistä, ranskankielisten maiden kulttuuria unohtamatta. Ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta lähtien.

Bienvenue!

Tieto- ja viestintätekniikka (vTVT)

Tavoitteet: Tieto- ja viestintätekniikan valinnaisaineessa on tavoitteena luoda positiivisia kokemuksia tietotekniikasta. Kurssilla opetellaan itsenäistä tiedon hankintaa sekä tietokoneen hyödyntämistä opiskelussa ja työelämässä. Tarkoituksena on ymmärtää tietotekniikan käytännön sovelluksia ja saada valmiudet tietokoneen ja Internetin hyötykäyttöön.

Kurssin sisältöä muokataan mahdollisuuksien mukaan tietotekniikan trendien ja oppilaiden kiinnostuksen mukaan. Kurssilla käydään läpi myös tietokoneen käyttäjän ajokorttiin liittyviä kokonaisuuksia, kuten tekstinkäsittelyä ja taulukkolaskentaa. Arviointi perustuu jatkuvaan näyttöön sekä opettajan erikseen määrittelemiä tehtäviä.

Sisältö: Käytettävissä oleviin sovelluksiin tutustuminen

Käytössä olevan laitteistoon tutustuminen

Tietotekniikan hyödyntäminen opiskelussa

Piirustus- ja maalauskurssi (vPM)

Kurssin kuvaus: Piirustus- ja maalauskurssilla piirretään erilaisilla piirustusvälineillä, kuten esimerkiksi hiilellä, kuivapastellilla ja tussilla mukaan lukien myös digitaalinen kuvanteko. Kurssilla tutustutaan öljyvärimaalauksen lisäksi mm. akryyli- ja vesivärimaalaukseen ja opetellaan tekemään itse maalauspohjat. Kuvassommittelun ja väriopin perinteisiin tutustutaan myös asetelma- ja malliharjoitusten avulla. Oma kuvailmaisuus kehittyy kokeilemalla sekä maalauksen ja piirustuksen perinteisiä rajoja rikkomalla.

Tavoitteet: Kurssin tavoitteena on syventää ja kehittää omaa kuvailmaisuutta tutustumalla monipuolisesti erilaisiin kuvanteon tekniikoihin ja välineisiin. Tutustutaan kuvataiteen kuvastoon, historiaan ja nykyaikaiseen ilmiöihin. Lainataan ja muokataan ennakkoluulottomasti taiteen kuvastoa oman työskentelyn lähtökohdaksi ja opitaan puhumaan sekä omista että muiden tekemistä kuvista.

Sisältö: Kurssilla opitaan lisää piirustuksen ja maalauksen tekniikoita ja rohkaistaan omaan ilmaisuun harjoittelemalla kuvantekoa mahdollisimman monipuolisesti. Kuvailmaisuudessa voidaan käyttää perinteisten tekniikoiden rinnalla muuttuvan kulttuurin, median ja teknologian luomia uusia mahdollisuuksia. Välineinä ovat erilaiset piirtimet, maalausvälineet tai vaikka tietokonegrafiikka. Kokeillaan ja yhdistellään eri tekniikoita ja maaliaineita. Harjoitellaan havainnointia mallista, kuten

asetelmat, elävän mallin piirustus tai ympäristön havainnointi. Tutustutaan virtuaalimuseoihin ja muihin verkkoympäristöihin.

Suoritus: Suoritus edellyttää läsnäoloa kurssilla ja kurssitöiden palauttamisen.

Kotitalous (vKO)

Kotitalouden valinnaiskurssin tavoitteena on saavuttaa monipuolinen ja itsenäinen kotitaloustöiden hallinta. Kurssilla syvennetään ja vahvistetaan taitoja ja tietoja kotitalouden eri osa-alueilla ja opetellaan vastuullista toimintaa ryhmässä ja yksin.

Kotitalouden valinnaiskurssilla saat kokea yhdessä tekemisen iloa ja tuntea onnistumisen elämyksiä. Kurssilla tutustutaan tarkemmin mm. suomalaiseen ruoka- ja juhlakulttuuriin, säilötään kesän makuja, leivotaan ja kokkaillaan yhdessä, pohditaan viisaita ruokavalintoja ja opetellaan laatimaan ateriakokonaisuuksia erilaisiin tilanteisiin myös erityisruokavaliot huomioiden. Teemana ovat myös kansainväliset ruokakulttuurit, jolloin valmistetaan ruokia ja leivonnaisia eri maista ympäri maailman. Kurssi kootaan osin oppilaiden toiveiden ja suunnitelmien mukaisesti. Ruokaan ja kulttuuriin liittyvät tavat tulevat tutuiksi myös oppilaiden tekemien esitysten avulla. Kotitalouden valinnaiskurssilla opetellaan asioita, joista on hyötyä jokapäiväisessä elämässä nyt ja tulevaisuudessa.

Valinnaiskurssin numeroarvioinnissa huomioidaan asennoituminen oppiaineeseen, vuorovaikutustaidot, vastuullisuus, käytännöntaitojen hallinta, tietojen hankkiminen ja soveltaminen, kirjallinen näyttö sekä mahdollinen työkoee.

Tekstiilityö (vTS)

Tekstiilityön valinnaiskurssilla pidetään yllä jo olemassa olevia kädentaitoja ja vahvistetaan sekä kartutetaan niitä. Suunnitellaan ja valmistetaan yksilöllisiä tuotteita, joiden lähtökohtina ovat oppilaan oma osaaminen ja kiinnostuksenkohteet. Kehitetään suunnittelu- ja ongelmanratkaisutaitoja. Tekstiilikäsityössä valmistettavia töitä ovat sisustustekstiilit, vaatteet ja asusteet monipuolisesti eri tekniikoita käyttäen ja yhdistellen.

Ompelu: valmistetaan sisustuksen tai vaatetuksen tuotteita käyttäen ompelukonetta ja saumuria.

Kankaankudonta: Suunnitellaan ja kudotaan oma matto vipukangaspuilla.

Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tuntiaktiivisuuteen, suunnitteluun, työn valmistukseen, valmiin työn laatuun ja kykyyn arvioida omaa työskentelyä. Numeroarviointi.

Tekninen työ (vTN)

Syvennetään aikaisemmin opittuja teknisen työn eri osa-alueita. Metallitöissä tehdään erilaisia metallitöitä, tutustutaan eri hitsaustapoihin, metallisorvaamiseen, metallin kuumakäsittelyyn sekä taontaan.

Puuteknologia: Valmistetaan puutyöesineitä joko itse suunnitellen tai valmiista piirustuksesta. Puun pinnankäsittelyä. Puusorvaaminen. Koneellista puuntyöstöä. Puuta integroidaan eri materiaaleihin.

Elektroniikka: Elektroniikkasarjojen kasaamista ja tutustumista elektroniikan peruskomponentteihin.

Koneoppi: Moottoreiden korjailua ja niiden toimintaan tutustumista. Mopon huolto ja korjaaminen. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota suunnitteluun, työn valmistukseen, valmiin työn laatuun ja kykyyn arvioida omaa työskentelyä. Numeroarviointi.

Liikunnan lajikurssi (vLL)

Peliällyn ja pelikäsityksen kehittyminen eri lajeissa. Liikkuminen kentällä pallollisena ja pallottomana pelaajana. Hyökkäys- ja puolustuspelin periaatteet. Pelivälineen käsittelytaitojen kehittyminen. Eri lajien sääntötuntemuksen lisääntyminen. Fyysisen suorituskyvyn parantuminen (voima, nopeus, ketteryys).

Sisältö:

- Yleisimmät palloilulajit mm. jalkapallo, koripallo, pesäpallo, lentopallo, käsipallo, salibandy, futsal.
- Mailapelit: tennis, sulkapallo, pöytätennis
- Pelilliset harjoitteet ja leikkimieliset pelit esim. saliringette, erilaiset polttopallopelit

Kurssi arvioidaan numeroarvosteluna. Arvioinnissa korostuu oppilaan into harjoitella ja aktiivinen osallistuminen.

Musiikki (vMU)

Sisällöt: Oppitunneilla musisoidaan yhdessä. Soitettava ohjelmisto on hyvin monipuolinen.

Laulut valitaan yhdessä. Oppilas saa itse valita, haluaako laulaa vai soittaa jotakin instrumenttia. Ryhmästä muodostetaan bändi, joka esiintyy koulussa ja myös koulun ulkopuolisissa tilaisuuksissa. Osallistuminen ei edellytä aikaisempia instrumenttiopintoja.

Tavoitteet: Syvennetään ja kehitetään sekä soitto- ja laulutaitoa että yhteissoittotaitoa musisoimalla yhdessä. Lisäksi esiintymistaitoa, rohkeutta ja itsetuntoa kehitetään.

Arviointi: Arvioinnissa painotetaan tuntiaktiivisuutta ja positiivista asennetta musisointiin sekä yhteistyökykyä muiden muusikoiden kanssa. Myös soitto- ja laulutaidon kehitys huomioidaan oppilaan lähtötasoon nähden. Numeroarviointi.

Lyhytvalinnainen: 1h/viikko

Yhden tunnin valinnainen aine valitaan seuraavista vaihtoehtoista vain 8. luokalle. Oppilas tekee **yhden** varsinaisen valinnan ja lisäksi vielä **2 varavalintaa**. Lyhytvalinnainen arvioidaan suoritusmerkinnällä. 8. luokalla valinta yhden tunnin valinnaisesta aineesta tehdään uudestaan yhdeksättä luokkaa varten, jolloin tarjottavat kurssit vaihtuvat.

Ilmaisutaito (xIL)

Ilmaisutaidossa oppimisen lähtökohtana on omien vahvuuksien löytäminen, itseluottamuksen ja esiintymisrohkeuden kasvattaminen sekä ilmaisun ilon löytäminen. Turvallisessa ilmapiirissä kokeillaan eri ilmaisutapoja, heittäytyään erilaisiin rooleihin ja opitaan yhdessä. Oma aktiivisuus ja osallistuminen ovat yhtä tärkeitä kuin taidot ja luovuus. Kurssien aikana voidaan myös tutustua teatterityöhön. Kurssit ovat joustavia ja muokkautuvat ryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan.

8. luokalla keskitytään esiintymisrohkeuden ja -taitojen hankkimiseen. Kurssilla tehdään erilaisia ilmaisuharjoituksia ja -leikkejä, improvisoidaan ja kokeillaan esiintymistä yksin, pareittain ja ryhmissä.

Olipa kerran... (xOK)

Kurssilla tutustutaan kiinnostaviin historiallisiin hetkiin. Oppilaat voivat esittää vuosittain omia toiveita. Käydään läpi mitä tapahtui, miksi ja miten? Tarkoitus on antaa tilaa sellaiselle, mikä ei mahdu tavallisille yläasteen kursseille ainakaan kovin laajamittaisesti. Kuka olikaan Viiltäjä-Jack? Entä miten ensimmäinen kuukävely sujui? Mitä ihmettä tapahtui suomalaiselle jääkiekolle 1995? Kurssilla voidaan tarkastella myös ajankohtaisia tapahtumia historian näkökulmasta.

Koti- ja lemmikkieläinkurssi (xKL)

Kurssilla tutustutaan monenlaisiin lemmikki- ja harraste-eläimiin. Perehdymme eläinten hankkimiseen, hoitoon, luontaiseen käyttäytymiseen ja niiden elinvaatimuksiin lemmikkeinä. Tutustumme myös omistajan vastuuseen ja velvollisuuksiin eläintään kohtaan. Mahdollisuuksien mukaan otamme vastaan eläinvieraita tai käymme tutustumassa muutoin lemmikki-eläimiin. Voimme tehdä retkiä ja tutustumiskäyntejä sopiviin kohteisiin.

Kurssin sisältö ja painotus suunnitellaan yhdessä kurssin valinneiden oppilaiden kanssa.

Tavoitteena kurssilla on lemmikkitietouden lisääminen. Kurssilla pidetään oppimispäiväkirjaa, joka toimii kurssin arviointiperusteena. Kurssin suorittaminen edellyttää läsnäoloa ja osallistumista tehtäviin töihin, testeihin ja keskusteluihin.

Omat kuvat-työpaja (xOKU)

Kurssin kuvaus: Pursuaako luonnoskirjat ja vihkot kuvia ja haluaisit lisää aikaa toteuttaa niitä erilaisilla tekniikoilla? Omat kuvat-työpajassa voit tuoda omia keskeneräisiä projektejasi tunnille, oppia uutta ja kehittää omaa kuvallista ilmaisuasi. Kurssilla voidaan sopia yhteisiä aiheita ja tekniikoita tai yhtä hyvin keskittyä omiin kuva-aiheisiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

Tavoitteet: Kurssilla tehdään kuvia oppilaiden omista kuvakulttuureista ammentaen työpajan omaisesti. Omat kiinnostuksen kohteet, kotoa löytyvät keskeneräiset työt tai muilta saadut ideat sopivat hyvin työskentelyn lähtökohdaksi. Tavoitteena on oppia uutta, tehdä kuvia, vahvistaa omia taitoja ja jakaa ajatuksia ja oivalluksia muiden kuvataiteesta kiinnostuneiden kanssa.

Sisältö: Kurssilla syvennyttään omien kuvien tekoon ja tutustutaan erilaisiin tekniikoihin piirtämisestä maalaamiseen, kuvankäsittelyyn tai vaikka kuvaamiseen, kuitenkin oman kiinnostuksen mukaan. Omat kuvat, työt ja piirrokset ovat työskentelyn lähtökohta. Tutustutaan taiteen ilmiöihin ja haetaan omaan kuvailmaisuun vertailukohtia ja ideoita ympäröivästä visuaalisesta maailmasta.

Suoritus: Suoritus edellyttää läsnäoloa kurssilla ja kurssitöiden palauttamisen.

Leivontakurssi (xLE)

Leivontakurssin tavoitteena on oppia monipuolinen ja soveltava leivontataito. Kurssilla käydään läpi erilaiset taikinatyyppit ja harjoitellaan, miten samaa taikinaa muuntelemalla voi saada aikaan erilaisia leivonnaisia. Kurssilla opitaan valmistamaan erilaisia suolaisia ja makeita leivonnaisia arki- ja juhlapöytään. Kurssin päättyessä olet oppinut valmistamaan kinkkupiiraat, pikkuleivät, täytekakut ja monet muut herkut. Leivontakurssin arvioinnissa huomioidaan asennoituminen oppiaineeseen, käytännön tuntityöskentely, tietojen hankkiminen ja soveltaminen, vastuullisuus ja yhteistyötaidot.

Tekninen suunnittelu ja elektroniikka (xEL)

Tekninen piirtäminen cad- ohjelmilla. Erilaisiin suunnitteluohjelmiin tutustuminen internetin välityksellä

Elektroniikkarakentelua mahdollisuuksien mukaan. Hyväksyttyyn suoritukseen vaaditaan läsnäoloa ja osallistumista tunneilla.

Ohjelmoinnin perusteet (xOHJ)

Tavoitteet: Osana käytännön koodaamista tutustutaan rakenteellisessa ohjelmoinnissa tarvittaviin algoritmeihin, tietorakenteisiin sekä tietotyyppeihin. Rakenteista tärkeimpiä ovat esimerkiksi erilaiset toisto- ja ehtorakenteet, jotka ovat logiikoiltaan samanlaisia joka ohjelmointikielessä. Kurssilla käytettävä ohjelmointikieli päätetään myöhemmin. Vaikka kurssilla tulee vastaan paljon uusia käsitteitä, pääpaino on silti käytännön tekemisessä.

Sisältö: muuttujan käsite ohjelmoinnissa, tietotyypit ja sijoituslauseet, metodi ja sen kutsuminen, metodin parametri ja paluuarvo, if- ja while -lauseet, silmukoiden käyttö, totuusarvoiset ehtolauseet, olio luokkansa ilmentymänä, merkkijonot, listarakenteet sekä taulukot, graafinen käyttöliittymä, yksinkertaisen sovelluksen suunnittelu, koodaus ja testaaminen.

Arviointi: Viikoittaiset harjoitustehtävät sekä vähintään yksi laajempi yksin tai parin kanssa tehtävä harjoitustyö.

Huomioitavaa: Tämän kurssin voi valita vain, jos ei ole valinnut kurssia Tieto- ja viestintätekniikka.

Mailapelit 1. (xMP)

Tavoitteet:

Oppilas oppii mailapelien (tennis, sulkapallo, pöytätennis) kaksin- ja nelipelien säännöt. Keskeisten peruslyöntitekniikoiden oppiminen. Kestävyyskunnon parantuminen.

Sisällöt:

Tennis: Syöttö ja syötön vastaanotto, peruslyönti kämmen- ja rystypuolelta, kierteet, verkkopelaaminen, pienpelejä, ottelun pistelasku

Sulkapallo: peruslyönnit (clear, drop, lob, smash), pistelasku kaksin- ja nelipelissä, liikkuminen eri tilanteissa

Pöytätennis: keskeiset lyöntitekniikat, pistelasku

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arvioinnin kriteerinä on aktiivinen osallistuminen.

Instrumenttiopinnot 1 (xINS)

Sisällöt: Oppitunneilla opiskellaan paljon yksilöllisesti omaa instrumenttia. Jokainen valitsee vähintään yhden soittimen, jota harjoittelee soittamaan. Jonkin verran musisoidaan myös yhdessä. Halutessaan ryhmä voi myös esiintyä koulun tilaisuuksissa. Osallistuminen ei edellytä aikaisempia instrumenttiopintoja.

Tavoitteet: Syvennetään ja kehitetään sekä soitto- ja laulutaitoa painottuen yksilölliseen instrumenttiopiskeluun. Oppilas valitsee itse instrumentin, jota haluaa opiskella. Jonkin verran musisoidaan myös yhdessä.

Arviointi: Arvioinnissa painotetaan tuntiaktiivisuutta ja positiivista asennetta musisointiin. Myös soitto- ja laulutaidon kehitys huomioidaan oppilaan lähtötasoon nähden. Arviointi suoritusmerkinnällä.

